

Dự án Tăng cường tiếng nói thông qua hoạt động mạng lưới hiệu quả (IVEN)

TÀI LIỆU

TIẾN TRÌNH NÂNG CAO NĂNG LỰC

MẠNG NORTHNET VÀ PAHE

Liên minh Châu Âu đã hỗ trợ tài chính để xuất bản tài liệu này. CARE, NorthNet và PAHE là ba đơn vị duy nhất chịu trách nhiệm về nội dung của quyển tài liệu và tài liệu này không phản ánh quan điểm của Liên minh Châu Âu.

TÀI LIỆU

TIẾN TRÌNH NÂNG CAO NĂNG LỰC MẠNG NORTHNET VÀ PAHE

HÀ NỘI, 2016

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU

2

I. ĐÁNH GIÁ VÀ LẬP KẾ HOẠCH NÂNG CAO NĂNG LỰC

4

II. THỰC HIỆN KẾ HOẠCH NÂNG CAO NĂNG LỰC

7

1. Thực hiện kế hoạch nâng cao năng lực PAHE

7

2. Thực hiện kế hoạch nâng cao năng lực NorthNet

9

LỜI MỞ ĐẦU

Người dân tộc thiểu số (DTTS) thuộc những người nghèo nhất Việt Nam, khoảng cách nghèo giữa người DTTS và người Kinh (dân tộc chiếm đa số) đang tăng lên. Tỷ lệ nghèo giữa người DTTS hiện nay cao gấp 5 lần so với người Kinh. Các số liệu hiện nay cho thấy 52% của gần 10 triệu người nghèo thuộc các nhóm DTTS (chiếm khoảng 12,6 % dân số Việt Nam) đang tiếp tục bị nghèo, đói và thiếu an ninh lương thực, chiếm đến 45% tổng số người nghèo ở Việt Nam (Ngân hàng Thế giới 2009). Nguyên nhân chính của nghèo đói ở đồng bào DTTS ở Việt Nam như: không được tính đến về mặt xã hội, bất bình đẳng giới, quản trị không mang tính đáp ứng và việc thực hiện chính sách không đầy đủ... Sự thay đổi về các vấn đề chính trị xã hội này có thể có được nếu có các tổ chức xã hội dân sự mạnh và mạng lưới của họ có khả năng đưa những quan tâm và nhu cầu của các nhóm DTTS đến với các chương trình nghị sự thảo luận về các chính sách phát triển kinh tế xã hội.

Mặc dù có những thay đổi tích cực gần đây, vẫn còn các thách thức lớn đối với xã hội dân sự Việt Nam. Do không có lịch sử về thực tiễn phát triển tổ chức cũng như về khung pháp lý rõ ràng để hướng dẫn hoạt động của xã hội dân sự, nhiều tổ chức Phi chính phủ còn hạn chế về năng lực. Các tổ chức xã hội dân sự còn phân tán với các mạng lưới liên tổ chức yếu và còn thiếu dân chủ nội bộ. Hơn nữa, tính cạnh tranh về kinh phí và tình trạng phổ biến về việc không quan tâm đến chia sẻ thông tin, hoạt động chung và học hỏi lẫn nhau cũng làm yếu đi khả năng của các tổ chức xã hội dân sự.

Nhìn nhận vấn đề này một cách nghiêm túc, dự án IVEN nhận thức được rằng việc nâng cao năng lực cho mạng lưới PAHE và NorthNet là một trong những mục tiêu quan trọng trong tiến trình thực hiện dự án. Các hoạt động nâng cao năng lực nhằm mục đích xây dựng năng lực của các mạng lưới để họ có thể đại diện cho các vấn đề của các DTTS thông qua việc phát huy các điểm mạnh của mạng NorthNet và PAHE, sử dụng kế hoạch vận động chính sách mang tính chiến lược, nghiên cứu các vấn đề có liên quan để có cơ sở bằng chứng vững chắc phục vụ cho vận động chính sách và thực hiện các mô hình trình diễn quy mô nhỏ là nền tảng cho việc học hỏi nhằm duy trì những mối liên kết chặt chẽ với người DTTS ở cơ sở.

Sau 03 năm triển khai các hoạt động nâng cao năng lực cho 02 mạng lưới PAHE và NorthNet đã có những kết quả nhất định và các bài học được rút ra trong quá trình thực hiện. Tài liệu này ghi lại tiến trình nâng cao năng lực mạng PAHE và mạng NorthNet trong khuôn khổ dự án IVEN. Đó là các hoạt động được cụ thể hóa từ đánh giá nhu cầu nâng cao năng lực mạng lưới, xây dựng và thực hiện kế hoạch nâng cao năng lực cho tới những bài học được rút ra trong quá trình triển khai thực hiện. Việc tài liệu hóa quá trình này nhằm mục đích là tài liệu tham khảo các tổ chức XHDS. Nó góp phần củng cố các mạng lưới của các tổ chức XHDS để có thể đại diện cho tiếng nói của người DTTS và các nhóm yếu thế khác ở Việt Nam một cách hiệu quả hơn.

I. ĐÁNH GIÁ VÀ LẬP KẾ HOẠCH NÂNG CAO NĂNG LỰC

Trên cơ sở các vấn đề xác định trong đánh giá ban đầu về các kinh nghiệm và nhu cầu vận động chính sách, một kế hoạch xây dựng năng lực cần được xây dựng, cung cấp cho mỗi mạng lưới có định hướng chiến lược về mặt tổ chức nhằm giúp tổ chức cải thiện và học hỏi thông qua các hoạt động cụ thể. Hoạt động nâng cao năng lực sẽ tập trung về mặt tăng cường thể chế của hai mạng lưới, sự lãnh đạo và quản lý các nguồn nhân lực, quản lý kiến thức, thông tin & truyền thông, và tính trách nhiệm giải trình với các thành viên. Quá trình này sẽ giúp NorthNet và PAHE hoạt động hiệu quả hơn với tư cách là các mạng lưới thống nhất với cùng một tầm nhìn chung, để đại diện tốt hơn cho những người DTTS yếu thế, và nhằm đạt các kết quả cụ thể phục vụ các chính sách và việc ra các quyết định phát triển có tính đến tất cả các nhóm.

Các đánh giá năng lực về việc đại diện cho tiếng nói của DTTS, về vận động chính sách, về nghiên cứu và về thực hiện các mô hình trình diễn đã định được tiến hành. Để có được cơ sở vững chắc cho việc triển khai các hoạt động nâng cao năng lực cho mạng PAHE và NorthNet. Hoạt động đánh giá nhu cầu năng lực mạng PAHE được bắt đầu bằng việc trao đổi và thống nhất giữa CARE và 2 đối tác mạng PAHE và NorthNet nhằm thảo luận về những lĩnh vực quan trọng cụ thể cần đánh giá cũng như phương pháp thực hiện để các hoạt động này được diễn ra trôi chảy và đạt kết quả mong đợi. Để có cái nhìn khách quan cho vấn đề này dự án IVEN đã tuyển tư vấn với mục đích hỗ trợ 2 mạng lưới tự đánh giá và xây dựng một kế hoạch nâng cao năng lực của mạng, đặc biệt là năng lực đại diện/chuyển tải các vấn đề của người DTTS đến các nhà hoạch định chính sách để các quyết định về chính sách đáp ứng tốt hơn các nhu cầu và mối quan tâm của người DTTS. Các thảo luận trực tiếp giữa các bên liên quan và tư vấn được thực hiện theo đó, tư vấn thu thập các thông tin về hiện trạng của mạng lưới và thúc đẩy quá trình đánh giá, xây dựng khung kế hoạch nâng cao năng lực cho khoảng thời gian 3-5 năm. Khung kế hoạch này sẽ bao gồm các chủ đề nâng cao năng lực cụ thể, các chủ đề vận động chính sách, nghiên cứu cụ thể... Trên cơ sở những thông tin cơ bản về mạng PAHE và mạng NorthNet, tư vấn xây dựng bảng hỏi bao gồm hai phần: phần 1 tìm hiểu về từng tổ chức thành viên, phần 2 tìm hiểu về các hoạt động của mạng (PAHE và NorthNet) với các lĩnh vực hoạt động, kinh nghiệm và năng lực vận động chính sách. Bảng hỏi này được gửi tới các thành viên mạng PAHE và NorthNet để thu thập thông

tin, ý kiến của các tổ chức thành viên. Tư vấn tổng hợp các thông tin này và chuẩn bị cho hội thảo khảo sát nhu cầu nâng cao năng lực của 02 mạng lưới.

Sau khi các thông tin ban đầu được tư vấn tổng hợp thì tiến hành hội thảo khảo sát nhu cầu nâng cao năng lực được tiến hành nhằm mục đích để các thành viên mạng thảo luận, cùng đánh giá nhu cầu của mạng. Hội thảo có sự tham gia của đại diện lãnh đạo của các tổ chức. Trong cuộc họp này, chuyên gia tư vấn trình bày 7 khía cạnh năng lực của một tổ chức phi lợi nhuận; các ví dụ về Sức mệnh, Tầm nhìn, Hướng chiến lược của các tổ chức phi lợi nhuận; khung năng lực vận động chính sách bao gồm 2 mảng chính: tổ chức mạng và năng lực vận động chính sách, trong đó bao gồm 10 mảng nhỏ, để làm mẫu cho việc xây dựng kế hoạch nâng cao năng lực của mạng PAHE và NorthNet đến năm 2016 dưới sự hỗ trợ của dự án IVEN. Theo kết quả đánh giá cho thấy, về năng lực hiện tại, các tổ chức thành viên của PAHE là các tổ chức dày dặn kinh nghiệm trong lĩnh vực công bằng sức khỏe, đã tiến hành nhiều dự án đa dạng liên quan đến công bằng sức khỏe và có tác động đáng kể đến chính sách ở cấp quốc gia và cấp địa phương. Tuy nhiên, hoạt động ở cấp mạng lưới vẫn còn rất hạn chế vì hầu hết các dự án là do các tổ chức thành viên thực hiện riêng rẽ. Các hoạt động xây dựng năng lực vận động chính sách mạng đã tiến hành còn rất hạn chế. Về tổ chức và nguồn lực, PAHE chưa thành lập chính thức, chưa có cơ cấu tổ chức chuyên biệt để quản lý và điều phối mạng lưới. Do đó, sự tham gia/ra quyết định của PAHE hoạt động chủ yếu dựa vào sự tin tưởng và tôn trọng lẫn nhau giữa các cá nhân sáng lập và mạng chưa có quy định về sự đại diện với bên ngoài. PAHE chưa có nguồn tài chính và chưa phân công nguồn nhân lực cụ thể cho các hoạt động vận động chính sách. Đánh giá về năng lực vận động chính sách, với bảng tự cho điểm, PAHE cho rằng mạng còn yếu về năng lực điều phối, chưa có tiếng nói (danh tiếng) và năng lực theo dõi đánh giá. Đối với mạng NorthNet đã được thành lập từ năm 2011 nhưng các hoạt động của mạng chưa có nhiều. Hình ảnh của NorthNet với các cơ quan liên quan và đặc biệt là với người dân tộc thiểu số chưa được hình thành và ghi nhận như là một mạng lưới qua đó người dân có thể truyền tải thông tin tới các nhà hoạch định chính sách. Các nhu cầu nâng cao năng lực của mạng NorthNet cần nhiều bởi NorthNet là mạng lưới bao gồm các tổ chức phi chính phủ tại các vùng núi phía bắc, các cơ hội học hỏi ít được tiếp cận. Với những phân tích trên báo cáo đưa ra 10 khuyến nghị nhằm nâng cao năng lực mạng bao gồm việc: tăng cường tổ chức của mạng lưới, tăng cường sự tham gia/ra quyết định, tăng cường tính đại diện với bên ngoài của PAHE và NorthNet, tăng cường nguồn lực tài chính và nhân lực, tăng cường danh tiếng/vị thế/uy tín của mạng lưới trong lĩnh vực, tăng cường năng lực lập kế hoạch, tăng cường khả năng thu hút các bên liên quan tham gia, tăng cường khả năng truyền tải thông điệp, tăng cường năng lực theo dõi và đánh giá, tăng cường khả năng điều phối vận động chính sách của PAHE. Báo cáo cũng cung cấp một

bản kế hoạch sơ bộ các hoạt động xây dựng năng lực vận động chính sách của PAHE và NorthNet đến 2016 với các hai ưu tiên cho việc kiện toàn tổ chức, nguồn lực và nâng cao năng lực vận động chính sách.

Bài học kinh nghiệm

Trong hoạt động khảo sát nhu cầu cần có sự tham gia tích cực của các tổ chức thành viên mạng lưới, điều này sẽ rất quan trọng để đảm bảo rằng các vấn đề được nhìn nhận một cách đầy đủ và khuyến khích sự tham gia của các thành viên sau này. Đây cũng là hoạt động chung và sẽ gắn kết các thành viên trong mạng lưới.

Các mẫu biểu trong khảo sát nhu cầu cần được thiết kế đơn giản và đầy đủ để thuận tiện cho việc cung cấp và tổng hợp các thông tin.

Vì các tổ chức thành viên của mạng không gần nhau nên việc gặp nhau thường xuyên sẽ rất hạn chế. Nên việc gửi các mẫu biểu qua mạng để thu thập thông tin trước khi diễn ra hội thảo đánh giá nhu cầu nâng cao năng lực là một trong những hoạt động hiệu quả

Báo cáo đánh giá cần đưa ra các khuyến nghị cụ thể và có kế hoạch thực hiện rõ ràng để quá trình thực hiện và giám sát được tiến hành trôi chảy và hiệu quả.

II. THỰC HIỆN KẾ HOẠCH NÂNG CAO NĂNG LỰC

Mục đích của hoạt động này là nhằm cải thiện các hoạt động nói chung và năng lực học hỏi nói riêng của hai mạng lưới các tổ chức xã hội dân sự (và thành viên của họ) xung quanh việc đại diện cho tiếng nói của các DTTS, và giám sát các kế hoạch xây dựng năng lực. Quá trình thực hiện các kế hoạch xây dựng năng lực vận động chính sách cần được giám sát để có thể đưa ra các điều chỉnh trong quá trình thực hiện. Phần tài liệu này sẽ tài liệu hóa lại tiến trình thực hiện các kế hoạch nâng cao năng lực riêng của từng mạng PAHE và NorthNet.

1. Thực hiện kế hoạch nâng cao năng lực PAHE

Bắt đầu bằng một sự kiện sự tham gia của đầy đủ lãnh đạo 5 tổ chức thành viên sáng lập mạng và một chuyên gia độc lập. Hội thảo đánh dấu sự khởi đầu của PAHE bằng việc thông qua bản thảo đầu tiên về Điều Lệ của PAHE và được chính thức thông qua. Theo đó, PAHE quyết định thành lập dưới tên gọi chính thức Liên Minh Hành Động vì Công Bằng Sức Khỏe (Partnership for Action in Health Equity – PAHE). Sự ra đời của bản Điều Lệ (gồm 4 chương, 8 điều) là cơ sở cho mọi hoạt động của PAHE trong đó ghi dấu sự ra mắt một cách chính thức Ban Điều Hành PAHE.

Các hoạt động họp Liên Minh hàng quý được tổ chức với sự tham gia của các thành viên. Việc định kỳ cùng nhau trao đổi, thảo luận giữa các thành viên giúp PAHE duy trì hoạt động mạng đồng thời Ban Điều Hành PAHE ra quyết định liên quan tới các hoạt động về nâng cao năng lực, vận động chính sách cùng các nghiên cứu liên quan. Một số nội dung quan trọng được thống nhất bao gồm chiến lược tổng thể về vận động chính sách, điều lệ hoạt động của PAHE, thống nhất về cơ chế hoạt động và trao đổi thông tin giữa các thành viên PAHE. Một số kết quả liên quan tới hình ảnh của PAHE được thiết kế và thống nhất bao gồm logo nhận diện, trang web (<http://congbang-suckhoe.net>), email (pahe.group.vn@gmail.com). Ngoài các cuộc họp của Ban điều hành PAHE, nhiều cuộc họp của các nhóm công tác liên quan tới từng công việc cụ thể vẫn được duy trì thường xuyên bao gồm cả những cuộc họp cùng nhau xây dựng đề xuất dự án nhằm tìm kiếm nguồn lực bên ngoài. Nhờ đó mà sự liên kết giữa các thành viên PAHE liên tục được củng cố mặc dù PAHE chưa được thành lập một cách chính thức.

Về các hoạt động xây dựng năng lực cho các cán bộ của mạng, PAHE quyết định ưu tiên cho nhân sự cấp trung của từng tổ chức thành viên. Theo đó PAHE tiến hành hoạt động phân tích thông tin về các tổ chức làm việc về y tế và người DTTS đồng thời hoàn

thành mẫu đánh giá năng lực các cán bộ cấp trung của các tổ chức có làm việc về y tế và người DTTS. Kết quả đánh giá cho thấy, mối quan tâm của các học viên tập trung vào nội dung công bằng sức khỏe. Do đó, khóa tập huấn đầu tiên đã được thiết kế nhằm đáp ứng nhu cầu học viên.

PAHE tổ chức khóa tập huấn tại Hà Nội về “Khái niệm và phương pháp đo lường trong công bằng sức khỏe và công bằng trong chăm sóc sức khỏe”. Tham gia khóa tập huấn là các nghiên cứu viên, cán bộ chương trình, giảng viên trường đại học báo chí và các sinh viên trường y tế công cộng (Hà Nội) và sinh viên y khoa (Mỹ). Dựa trên kết quả khảo sát nhu cầu nâng cao năng lực, khóa tập huấn được thiết kế với mục tiêu truyền tải và cập nhật khái niệm bất bình đẳng, bất công bằng, bất công bằng sức khỏe, chăm sóc sức khỏe và áp dụng được một số phương pháp kinh tế lượng (như so sánh theo cặp, phân tích độ dốc, biểu đồ tập trung và chỉ số tập trung) trong phân tích bất công bằng sức khỏe, chăm sóc sức khỏe. Hai giảng viên là những cán bộ dày dặn kinh nghiệm của hai tổ chức thành viên PAHE với việc sử dụng phương pháp học có sự tham gia giúp các học viên hứng thú với các kiến thức về công bằng sức khỏe. Đánh giá của học viên cho thấy, nội dung của khóa tập huấn đã đáp ứng nhu cầu của học viên. Tuy nhiên, với thời gian khóa học ngắn (01 ngày) nên thực hành còn hạn chế cũng như một số kỹ năng nâng cao chưa được bổ sung. Do đó, các học viên đề xuất PAHE tiếp tục tổ chức các khóa nâng cao về phương pháp đo lường công bằng sức khỏe và phương pháp đo lường trong công bằng sức khỏe đồng thời tổ chức tập huấn phân tích các kết quả đo lường công bằng sức khỏe.

Bài học kinh nghiệm

Với đặc thù của PAHE là mạng chưa được thành lập chính thức, nên quá trình đánh giá, xây dựng năng lực mạng cần nhiều thời gian. Kinh nghiệm cho thấy, muốn thực hiện tốt việc đánh giá và xây dựng kế hoạch, CARE và PAHE cần dành thời gian thảo luận và thống nhất về phương pháp và công cụ đánh giá phù hợp. Đồng thời, việc thống nhất trước khi tiến hành sẽ tạo thuận lợi cho sự hợp tác cũng như cam kết sau này của từng tổ chức thành viên khi thực hiện kế hoạch chung.

Sau khi xây dựng kế hoạch nâng cao năng lực, để phối hợp và thực hiện tốt kế hoạch, PAHE cần có một ban điều phối chung. Ban này phải là những cá nhân có tiếng nói trong PAHE nhằm thúc đẩy và duy trì các hoạt động cấp mạng lưới.

2. Thực hiện kế hoạch nâng cao năng lực NorthNet

NorthNet là một mạng lưới gồm 10 tổ chức phi lợi nhuận có trụ sở đóng ở các tỉnh miền núi phía Bắc. Kết nối các thành viên mạng lưới là mối quan tâm chung đóng góp vào quá trình xóa nghèo bền vững trong cộng đồng các dân tộc thiểu số. Trong hai ngày, **Mạng lưới NorthNet tổ chức hội nghị tổng kết một năm hoạt động và lập kế hoạch cho 3 năm 2014-2016 và năm 2014**. Mục đích cụ thể của Hội thảo được đặt ra là: i) Đánh giá kết quả hoạt động của Mạng năm 2013; ii) Thảo luận và thống nhất KH xây dựng năng lực mạng lưới; iii) Hoàn thiện công tác tổ chức của Mạng lưới; iv) Lập kế hoạch hoạt động cho ba năm và 6 tháng đầu năm 2014. Để tổ chức hội thảo, Mạng lưới đã tìm và sử dụng nguồn nhân lực là cán bộ của các tổ chức thành viên có đủ năng lực và điều kiện để tham gia thúc đẩy hội thảo. Thúc đẩy viên đã thảo luận cùng ban lãnh đạo mạng và cán bộ tổ chức CARE để chuẩn bị dự thảo đề cương Hội thảo, tổ chức thảo luận và đạt được sự đồng ý của Ban lãnh đạo Mạng để thực hiện. Tham gia hội thảo có các Đại biểu tham dự từ 10 tổ chức thành viên và đại biểu từ CARE, tổ chức đối tác của Mạng. Khách mời của Hội thảo có đại biểu Ban Tây Bắc. Trong hai ngày, hội thảo đã thảo luận báo cáo hoạt động năm 2013, đánh giá điểm mạnh, yếu, cơ hội và thách thức với Mạng lưới, rà soát kế hoạch hoạt động 3 năm 2014-2016, và kế hoạch 2014 do Ban lãnh đạo mạng chuẩn bị. Hội thảo cũng rà soát lại quy chế chung, các quy trình hoạt động của mạng (quy trình ra quyết định, phát ngôn, cơ chế trao đổi thông tin, xây dựng trang mạng, khung xây dựng ngân hàng dự án tóm tắt. Hội thảo cũng tổ chức xây dựng một số ý tưởng dự án ban đầu theo các hướng chiến lược của mạng. Cuối cùng, hội thảo đã tổ chức dân chủ bầu ra ban lãnh đạo mới cho nhiệm kỳ hai năm tới.

Hội thảo tổng kết hoạt động năm 2013 và lập kế hoạch của NorthNet đã diễn ra cơ bản là theo đúng đề cương đã được chuẩn bị về nội dung, phương pháp và thời lượng. Việc thúc đẩy hội thảo được thực hiện với sự tham gia góp ý của lãnh đạo mạng lưới tạo nên thành công của hội thảo. Hội thảo đã được tổ chức với nhịp điệu cao và thực hiện được một khối lượng công việc lớn theo những nội dung làm rõ bối cảnh hoạt động, phân tích được môi trường hoạt động của NorthNet, hoàn thiện kế hoạch hoạt động của mạng, và hoàn thiện tổ chức và thể chế của mạng để thực hiện kế hoạch đó.

Một thách thức của tiến trình thực hiện hội thảo là mạng NorthNet chưa xác định được các chương trình và dự án cho 5 chiến lược hoạt động đã lựa chọn, nội dung vận động chính sách của mạng lưới và nguồn lực cũng chưa xác định. Để giải quyết vấn đề này, Ban lãnh đạo NorthNet đã xác định thực hiện Hội thảo xây dựng chương trình dự án cụ thể vào cuối tháng 3 năm 2014. Hội thảo này sẽ soát xét và hoàn thiện các dự án cho mạng để tìm các nhà tài trợ. Ban lãnh đạo NorthNet cũng đã có kế hoạch cùng đối tác CARE để thực hiện hoạt động xây dựng một chương trình vận động chính sách cụ thể cho mạng.

Nhằm mục đích quảng bá rộng rãi hình ảnh của NorthNet, một tờ rơi giới thiệu về mạng lưới đã được thiết kế với sự tham gia góp ý của các thành viên đã được hoàn thành. Bản in tờ rơi đã được gửi tới cho các tổ chức thành viên của mạng. Trong các chương trình hội thảo, sự kiện quảng bá các thành viên có thể mang theo để giới thiệu về mạng NorthNet cho các cơ quan, đối tác khác. Đây là một hoạt động hữu ích để quảng bá hình ảnh của NorthNet ra bên ngoài.

Với mục tiêu tìm ra các giải pháp về chính sách nhằm hỗ trợ giảm nghèo bền vững cho cộng đồng các dân tộc thiểu số miền núi phía Bắc Việt Nam đồng thời nâng cao năng lực về Vận động chính sách cho các cán bộ các tổ chức thuộc mạng Nothnet, **mạng NorthNet đã tiến hành tổ chức Hội thảo tập huấn lập kế hoạch chiến lược vận động chính sách** với sự tham gia của các đại diện đến từ các tổ chức thành viên của mạng. Hội thảo được tiến hành theo phương pháp có sự tham gia bao gồm thảo luận nhóm, thực hành một số công cụ liên quan, trình bày lý thuyết, trình bày về các bài học kinh nghiệm trong vận động chính sách đã tiến hành trước đây và thảo luận chung.

Qua toàn bộ tiến trình Hội thảo và thảo luận với các thành viên liên quan, có thể tóm tắt một số nhận xét và đề xuất cho các bước tiếp theo như sau: Hội thảo đã được tổ chức rất thành công, mọi công tác chuẩn bị đều đáp ứng nhu cầu của hội thảo như in ấn tài liệu, các bảng biểu, giấy tờ, văn phòng phẩm liên quan. Hội thảo đã có sự tham gia rất tích cực của các lãnh đạo/thành viên mạng NorthNet và các cán bộ có liên quan của tổ chức CARE Quốc tế/dự án IVEN. Hầu hết các thành viên của hội thảo/các nhóm đều nắm khá vững tiến trình lập kế hoạch chiến lược về vận động chính sách. Tuy nhiên, phần khó nhất của tiến trình là tìm ra vấn đề, điểm khuyết thiếu của chính sách và xây dựng mục tiêu vận động. Mạng NorthNet trong các tiến trình/các bước tiếp theo như trong các đề xuất dưới đây cần lưu ý bước này.

Hội thảo đã xác định được 17 chủ đề quan tâm và đã lựa chọn 4 chủ đề vận động chính sách (*Kiến thức bản địa trong các chính sách về biến đổi khí hậu; Quyền tiếp cận nước sạch; Vấn đề giới; Quyền và tiếng nói của người dân tộc thiểu số*) và đã được phân tích, thẩm định kết quả đều có cơ hội thành công. Nếu mạng dự định theo đuổi 4 chủ đề này, cần tiến hành các bước tiếp theo trong 7 bước lập kế hoạch chiến lược, đó là họp với các bên đồng thuận, trình bày kết quả phân tích và thành lập Liên minh VĐCS. Liên minh sẽ cùng tiến hành lập kế hoạch thu thập thêm thông tin còn thiếu, và xây dựng kế hoạch VĐCS cụ thể

Mạng đã thực hành 4 chủ đề lấy từ 17 chủ đề về chính sách đã được sơ bộ xác định, tuy nhiên trong phạm vi hội thảo, khó có thể kết luận là đây là tất cả những chủ đề mà mạng Northnet cần tiến hành vận động, hoặc đây là các chủ đề quan trọng nhất. Một số thành viên cho rằng vấn đề rừng và đất rừng là rất quan trọng, song hơi thiếu thông

tin để có thể tiến hành thực hành trong hội thảo. Để giải quyết vấn đề lựa chọn, ưu tiên chủ đề nào (hoặc bổ sung thêm) trong số 17 chủ đề nói trên, các thành viên chủ chốt của mạng/lãnh đạo các tổ chức của mạng nên có phiên họp để có lựa chọn/quyết định về các chủ đề VĐCS về ngắn hạn (dưới 2 năm) và dài hạn (trên 2 năm).

Hiện nay, trong các dự án của tổ chức CARE và các sáng kiến/hoạt động của các tổ chức khác ở Việt Nam, có rất nhiều tổ chức quan tâm/đã có bằng chứng hoặc đã và đang VĐCS liên quan đến 17 chủ đề nói trên, vì vậy sau khi mạng NorthNet đã khẳng định/có xác định cuối cùng về các chủ đề vận động chính sách cho mạng, dự án IVEN/các cán bộ tổ chức CARE cần đóng vai trò hỗ trợ kết nối mạng với các tổ chức/dự án khác. Nên tiến hành phân tích các bên liên quan thông qua một nghiên cứu trực tiếp (có phỏng vấn các bên liên quan) cho từng chủ đề đã lựa chọn nhằm xác định cụ thể hơn quan điểm của các bên liên quan khác nhau, các bằng chứng đã có...vv nhằm đảm bảo có một kế hoạch vận động chính sách hiệu quả (bao gồm cả đóng góp ngân sách của các bên khác nhau cho một kế hoạch vận động chung). Tài liệu khóa tập huấn cũng được phát, gửi cho các thành viên để có cùng một phương pháp tiếp cận chung.

Khóa tập huấn về Giám sát và Đánh giá dự án được tổ chức thực hiện với sự hỗ trợ về kỹ thuật của tổ chức CARE Quốc tế tại Việt Nam. Khóa học này là một phần của chương trình nhằm nâng cao năng lực cho các thành viên trong mạng lưới NorthNet về giám sát đánh giá dự án, giám sát và đánh giá kế hoạch nâng cao năng lực và kế hoạch vận động chính sách của mạng lưới. Tham gia tập huấn này có các nhân viên của các tổ chức thành viên mạng lưới đến từ các tỉnh Cao Bằng, Bắc Kạn, Thái Nguyên, Phú Thọ, Hòa Bình, Yên Bái, Điện Biên, Hà Giang, và các cán bộ thúc đẩy từ tổ chức CARE. Trong số tham dự viên, có cán bộ cao cấp của các tổ chức thành viên NorthNet có kinh nghiệm về giám sát, đánh giá và viết báo cáo nói chung và có cán bộ là những người mới tham gia hoạt động phát triển, chưa được đào tạo và chưa có kinh nghiệm về giám sát, đánh giá và viết báo cáo dự án. Thách thức của khóa học là hài hòa nhu cầu của hai nhóm tham dự viên này và thúc đẩy sự chia sẻ và học hỏi lẫn nhau giữa hai nhóm.

Mục tiêu của phần tập huấn là: (a) để trang bị các kiến thức cơ bản về giám sát và đánh giá, khung logic dự án, chỉ số đánh giá, khung giám sát và đánh giá dự án và (b) thực hành xây dựng kế hoạch giám sát và đánh giá dự án và nâng cao năng lực của mạng lưới.

Để đạt được mục tiêu khóa học, Tập huấn viên (THV) đã áp dụng phương pháp tập huấn cho người lớn lấy học viên làm trung tâm, thiên về học qua trải nghiệm và thực hành các kỹ năng. Học viên có cơ hội thảo luận nhóm xây dựng khung logic của dự án như: Phân tích vấn đề, Xây dựng mục tiêu, kết quả, hoạt động và các chỉ số đánh giá kết quả dự án, xây dựng kế hoạch giám sát và đánh giá hoạt động dự án. Sau mỗi ngày

tập huấn, Tập huấn viên sẽ chốt lại các kiến thức cơ bản và kiểm tra trắc nghiệm thông qua trò chơi để củng cố kiến thức và lấy ý kiến đánh giá của tham dự viên để điều chỉnh nội dung cho phù hợp, nâng cao chất lượng và kết quả học tập. Với việc áp dụng hàng loạt các phương pháp có sự tham gia nêu trên, khóa tập huấn đã thu hút học viên năng động tham gia phát biểu ý kiến, chia sẻ học tập kinh nghiệm ở mức độ cao.

Nhằm nâng cao kỹ năng kiến thức nghiên cứu cho các thành viên mạng lưới. Mạng NorthNet đã tổ chức **Khóa tập huấn kỹ năng nghiên cứu** với sự tham gia của các cán bộ quan tâm tới nghiên cứu trong mạng NorthNet. Trong khóa tập huấn này các thành viên được tìm hiểu về các kiến thức trong nghiên cứu, được chia sẻ về các công cụ nghiên cứu cũng như đóng góp ý kiến điều chỉnh và hoàn thiện công cụ nghiên cứu, phương pháp chọn mẫu cho nghiên cứu về tiếp cận thông tin cho người dân tộc thiểu số. Trong khuôn khổ của khóa tập huấn, các thành viên cũng đã được thực tập nghiên cứu tại thực địa tại thôn Tinh, xã Tu Lý, huyện Đà Bắc, tỉnh Hòa Bình. Kết thúc khóa tập huấn các thành viên đã tự tin hơn với hoạt động nghiên cứu và sẵn sàng tham gia vào chương trình nghiên cứu của mạng.

Bên cạnh những khóa tập huấn do dự án IVEN tổ chức, các tổ chức thành viên khi có các thông tin về các khóa tập huấn nâng cao năng lực cũng chia sẻ cho các thành viên khác để cử cán bộ tham gia. Điều này tạo nên sự gắn kết cũng như tận dụng được các cơ hội qua đó giúp các tổ chức nâng cao các năng lực cần thiết cho các cán bộ cũng như của tổ chức.

Bài học kinh nghiệm

Huy động nguồn lực ngay trong các tổ chức thành viên mạng trong việc nâng cao năng lực nhằm tận dụng các nguồn lực có ngay trong mạng lưới.

Các hoạt động nâng cao năng lực cần được thực hiện song hành cùng với thực hành để các kiến thức trong chương trình tập huấn được thấm kỹ vào trong từng cá nhân tham gia.

Sau mỗi chương trình đào tạo, tập huấn cần có sự theo dõi giám sát kịp thời nhằm điều chỉnh các hoạt động nâng cao năng lực kịp thời và đáp ứng nhu cầu của các thành viên.

Việc nâng cao năng lực tổ chức cho từng thành viên trong các mạng lưới không phải là mới. Tuy nhiên nâng cao năng lực cho “mạng lưới” là một thách thức không nhỏ bởi điều này còn rất mới mẻ ở Việt Nam và chưa có nhiều Dự án/các tổ chức đã thực hiện hoạt động này trước đó. Chính vì vậy, Dự án IVEN đã gặp nhiều khó khăn trong việc tham khảo hay học hỏi cũng như kế thừa các công cụ trước khi thực hiện công việc này. Dự án xác định việc đánh giá và xây dựng kế hoạch năng lực cho mạng lưới là một quá trình học hỏi. Theo đó tất cả các thành viên của hai mạng lưới cùng với tư vấn và bộ phận kỹ thuật của Tổ chức CARE sẽ cùng nhau xây dựng phương pháp, công cụ để có thể tiến hành đánh giá và xây dựng kế hoạch nâng cao năng lực cũng như triển khai thực hiện kế hoạch đó. Trong quá trình này, các bên đã cùng nhau thảo luận, học hỏi lẫn nhau đồng thời chỉnh sửa cách tiếp cận, phương pháp, các bước đi để đảm bảo tính phù hợp với bối cảnh chung của mạng cũng như năng lực của các tổ chức thành viên. Có thể nói, Dự án IVEN đã bước đầu xây dựng được những nền tảng và đưa ra được những kinh nghiệm thực tiễn trong việc xây dựng năng lực cho các mạng lưới, điều này sẽ không chỉ giúp ích cho các dự án sau đó mà còn có giá trị với chính bản thân các mạng lưới của Việt Nam.

